

8. 7. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vynětí majetku ze společného jmění manželů v kontextu novelizace OSŘ a EŘ

Novela, kterou se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti přináší zásadní a vítané změny do problematické úpravy smluvního omezení společného jmění manželů a vynětí (či excindace) takového jmění ze soudního a exekučního řízení. Reflektuje tak § 709 nového občanského zákoníku, který zavedl možnost zápisu do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu a princip materiální publicity z toho plynoucí. Zároveň se tím řeší stav, kdy manžel povinného, který není účastníkem řízení a tím pádem ani nemusel o vykonatelném titulu vědět, bývá často neprávem omezen v nakládání se svým majetkem.

WEINHOLD LEGAL

Vedle omezení rozsahu společného jmění manželů (dále jen „**SJM**“) v § 709 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „**NOZ**“) pouze na dobu „trvání manželství“ je dalším nástrojem pro možné uplatnění vynětí majetku ze SJM i smluvní modifikace na základě institutu smlouvy o manželském majetkovém režimu (dále jen „**předmanželská smlouva**“) dle § 716 a násl. NOZ. Manžel se tak krom doložení vzniku jeho majetkového práva PŘED uzavřením manželství může bránit i výše zmíněnou smlouvou. Taková možnost excindace však vyžaduje splnění určitých zákonných předpokladů. Hlavním předpokladem je v souladu se záměrem zákonodárce chránit třetí osoby-věřitele, aby se věřitel o existenci předmanželské smlouvy dozvěděl nejpozději v době vzniku pohledávky. Ochrana věřitele nicméně není neomezená. Jak stanoví rozsudek Nejvyššího soudu 21 Cdo 4936/2014, dokáže-li manžel povinného, že se za trvání manželství o pohledávce nedozvěděl, může se v takovém případě s úspěchem dovolat excindace. NOZ dále zavádí i alternativní možnost, jakým způsobem lze zajistit publicitu předmanželské smlouvy, a to formou zveřejnění v Seznamu listin o manželském majetkovém režimu (§ 721 NOZ, dále jen „**Seznam**“) vedeném Notářskou komorou ČR. Po zveřejnění předmanželské smlouvy se počítá s principem materiální publicity, tedy „je možné se jí bez dalšího dovolat vůči třetím osobám, a to i když tyto osoby s jejím obsahem nebyly seznámeny.“[1] Nicméně i toto opatření není absolutní ochranou. Ve vztahu k věcem již zapsaným ve veřejném rejstříku (katastr nemovitostí, obchodní rejstřík apod.) je předmanželská smlouva účinná až dnem zápisu do takového rejstříku, nikoliv již samotným dnem zveřejnění v Seznamu (§ 720 odst. 2 NOZ).

Současná právní úprava trpí zásadními nedostatky, které se projevují zejména tím, že i přestože manžel svůj majetek před věřiteli manžela povinného ve finále uchrání, musí podstoupit poměrně nepříjemný a zdoluhavý proces. Často se totiž jedná o situaci, kdy manžel povinného, který není účastníkem nalézacího řízení, a který nemusel o vykonatelném titulu vědět, bude omezen v nakládání se svým majetkem, který předtím smluvně vyňal ze SJM.

Tuto nevyhovující úpravu řeší novela zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád (dále jen „**OSŘ**“) a zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále jen „**EŘ**“) s účinností od 1. července 2015, konkrétně změna § 262a a nový § 262b OSŘ a § 42 a 55 EŘ. Novela zavádí povinnost soudu před nařízením výkonu rozhodnutí nahlédnout do výše zmíněného Seznamu[2] a v případě, že budou splněny i další zákonné podmínky, rozhodne soud o nařízení výkonu rozhodnutí v rozsahu odpovídajícím upravenému SJM[3]. Jmění vyňatému ze SJM smlouvou tak bude zajištěna daleko znatelnější ochrana, než tomu bylo dříve. Vzhledem k časté neutěšené situaci mezi manžely a faktu, že se manžel o probíhajícím řízení svého protějšku často dozví až v okamžiku, kdy už je příliš pozdě, je tak snížení rizika vykonávacího či exekučního řízení, které by pro manžela oprávněného znamenalo odebrání věci a až následné navrácení za předpokladu, že úspěšně uplatní excindaci, vítaným zlepšením.

Následující část textu popisuje situaci, kdy se excindace uplatňuje až v průběhu exekučního řízení.

Excindace v exekučním řízení

Průběh řízení

Příslušný exekutor zahájí exekuční řízení doručením exekučního příkazu oprávněnému, povinnému a dalším osobám, kterým se podle zvoleného způsobu exekuce doručuje usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu.[4] Způsob doručování se liší s ohledem na předmět exekuce, tedy zda se jedná o věc movitou, či nemovitou.

Probíhá-li exekuce prodejem movitých věcí, § 325 odst. 1 a 2 OSŘ stanoví, že manželu povinného se exekuční příkaz doručí, jestliže při soupisu věcí vyšlo najevo, že postižené movité věci tvoří součást společného jmění manželů nebo že se považují pro účely exekučního příkazu za majetek patřící do SJM, nicméně probíhá-li exekuce prodejem věcí nemovitých, § 335b odst. 3 OSŘ stanoví, že exekuční příkaz doručí exekutor oprávněnému a dále těm, kteří přistoupili do řízení jako další oprávnění, povinnému, manželu povinného a příslušnému katastrálnímu úřadu.

Před vydáním exekučního příkazu je po novelizaci exekutor povinen nahlížet do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, zda v něm nebyla zapsána předmanželská smlouva (případně rozhodnutí soudu upravující společné jmění manželů).[5] Z této smlouvy zjistí, jestli se jedná o vydobytí dluhu ze závazku vzniklého před či po jejím zápisu. Nelze-li zjistit z exekučního titulu nebo ze smlouvy, že závazek vznikl po zápisu do Seznamu, platí vyvratitelná domněnka, že vznikl před zápisem. Toto je však jediná zjišťovací povinnost vůči majetku povinného, kterou exekutor má.

Možnosti ochrany po soupisu věci exekutorem

Na základě § 68 EŘ může manžel povinného podat u exekutora, který věc pojal do soupisu, návrh na vyškrtnutí věci, a to do 30 dnů ode dne, kdy se o takovém soupisu dozvěděl. Společně s návrhem předloží i případné znalecké posudky, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny prokazující, že mu svědčí právo k věci nepřipouštějící exekuci. O takovém návrhu rozhodne exekutor do 15 dnů od jeho doručení. Opožděný návrh jím bude odmítnut. V případě, že návrhu manžela povinného nebude, byť jen zčásti, vyhověno, má možnost u příslušného exekučního soudu podat žalobu na vyloučení věci podle § 267 OSŘ do 30 dnů od doručení rozhodnutí exekutora, kdy tato lhůta zároveň chrání sepsané věci před prodejem. Na základě této žaloby je posléze vedeno sporné občanskoprávní soudní řízení dle části třetí OSŘ.

Byl-li manžel povinného se svým návrhem na vyškrtnutí věci úspěšný, exekutor mu bez zbytečného odkladu předá předmětnou věc na místě, kde ji zajistil, případně na místě jiném na základě vzájemné dohody.

Novelizace zavádí oprávnění manžela povinného podat návrh na zastavení exekuce do 15 dnů ode dne, kdy se dozvěděl o důvodu zastavení exekuce podle § 262b OSŘ a § 55 EŘ, je-li výkonem rozhodnutí postižen majetek ve společném jmění manželů nebo majetek manžela povinného ve větším rozsahu, než připouští zvláštní právní předpis nebo nelze-li ho výkonem rozhodnutí postihnout. Návrh musí obsahovat vylíčení skutečností rozhodných pro posouzení, zda byl podán ve lhůtě. O tomto návrhu rozhoduje exekutor i bez souhlasu oprávněného a nevyhoví-li mu, postoupí jej společně s exekučním spisem v uvedené lhůtě k rozhodnutí exekučnímu soudu, který o návrhu rozhodne.

Shrnutí

Novelizace OSŘ a EŘ konečně zohledňuje hmotněprávní úpravu seznamu listin o manželském majetkovém režimu obsaženou v NOZ a promítá ji do práva procesního. Poskytuje manželům vcelku pohodlný instrument publicity a možnost, jak efektivně předejít možným nesrovnalostem v majetkoprávních vztazích, zejména neutěšenému stavu, při kterém dochází k situacím, kdy manžel povinného, který není účastník nalézacího řízení, a který nemusel o vykonatelném titulu vědět, bude omezen v nakládání se svým majetkem, který předtím smluvně vyňal ze SJM. S ohledem na dobrovolnost zápisu předmanželské smlouvy do Seznamu je možné, že manželé z rozmanitých důvodů (například z důvodu nesouhlasu s veřejnou publikací na stránkách notářské komory) tento postup ne zvolí. Stane-li se tak, manžel povinného bude nucen ohledně majetku, který by a priori do SJM patřil, dokazovat v průběhu řízení následující:

- 1) okamžik vzniku majetkového práva před uzavřením manželství podle § 709 NOZ;
- 2) existenci smlouvy o manželském majetkovém režimu dle § 716 an. NOZ;
 - a) Manžel povinného je povinen prokázat, že věřitel o existenci předmanželské smlouvy věděl nejpozději v době vzniku pohledávky za povinným.
 - b) Manžel povinného není povinen prokazovat skutečnost dle bodu a) pokud prokáže, že za trvání manželství o pohledávce povinného nevěděl a nemohl tak v souvislosti s tím věřitele o předmanželské smlouvě informovat. (judikát 21 Cdo 4936/2014, viz. výše).
- 3) doložení zápisu omezení SJM ve veřejném rejstříku.

Matěj Šarapatka

[Weinhold Legal, v.o.s.](#)

advokátní kancelář

Florentinum

Na Florenci 2116/15

110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333

Fax: +420 225 385 444

e-mail: wl@weinholdlegal.com

[1] HRUŠÁKOVÁ, Milana. Občanský zákoník II: rodinné právo (§ 655–975): komentář. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, 1349, s. 250-255

[2] Čímž naplňuje zákonodárcův záměr obsažený v § 721 NOZ

[3] Důvodová zpráva k zákonu, kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

[4] § 49 odst. 7 EŘ

[5] § 262a a nový § 262b OSŘ a § 42 a 55 EŘ

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)